

Landskap: Småland Upptecknat av: Algot Gustafson
 Härad: Uppvidinge Adress: Slittne, Norrbott
 Socken: Nottbäck Berättat av: Algot Gustafson
 Uppteckningsår: 1943. Född år 1881 i Norrbott, Nottbäck

<u>Lushung.</u>	<u>s. 1-2.</u>	<u>L.u.F. 43.</u>
<u>Födelsedag och namnsdag.</u>	<u>s. 3.</u>	<u>H. G. 19.</u>
<u>Stjärnor o. stjärnbilder.</u>	<u>s. 4.</u>	<u>H. G. 15.</u>
<u>Julgranen.</u>	<u>s. 5.</u>	<u>H. G. 17.</u>
<u>Stalmsfigurer o. utklädning vid skörden o. jul tiden.</u>	<u>s. 6.</u>	<u>H. G. 3.</u>

Skriv endast på denna sida!

1).

ACC. NR M. 9235: /.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Luskung (även kallad härmask, silverskred, daggorm m.m.) LUF. 43.
=====

Den företeelse som kallades luskung, kallades här fordom daggorm och någon gång silverskre. Den såg ut som ett gråvitt silverglänsande slemmigt band och bestod av en sammanslutning av sorgmygornas larver, tillhörande släktet Lycoria. Den är lång och smärt, avlång och tunn. Somliga daggormar äro längre och somliga kortare.

Enligt äldre föreställningar var daggormen farlig. Om man råka-
de vidröra den med bara kroppen, såsom händer och fötter, så fick man skabb, eksem eller benröta. Det var även farligt att stiga eller hoppa över den. Om man hittade en daggorm så skulle man göra en brasa på marken och bränna den. Den bebådade olycka om man lät den vara i fred och fortleva.

Larverna voro gråvita med mörka huvuden. De levde spridda, men förenade sig ibland till långa ormliknande tåg. De voro förenade med klibbigt slem och rörde sig långsamt framåt. De efterlämnade ett glänsande snigelslem på marken, där de drogo fram. De skiljde sig åt så småningom och förpuppades.

2).

ACC. NR M. 9235:2.

Luskung (även kallad härmask m.m.) (forts.)

LUF. 43.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

=====

Daggormen brukade finnas på sankaställen och myrmarker och trivdes helst i skugga.

Enligt gammal föreställning uppkom daggormen när man dödade en vanlig huggorm genom att krossa dennes huvud och låta den ligga på marken i solskenet under röt månaden obegravd. Därför var det viktigt att begrava huggormarna, när man dödat dem.

-----0000000000-----

ACC. NR M. 9235:3.

FÖDELSEDAG OCH NAMNSDAG.
=====

HC 19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Man brukar fira födelsedagar och namnsdagar i dessa trakter. Men födelsedags- och namnsdagsfirandet är ej av så gammalt ursprung, utan det är en relativt ny företeelse. Omkring 1890-talet började man fira dessa dagar. Födelsedagen var och är viktigast förr och nu.

Man firar dem både privat i hemmet och i mera allmän form i trakten för uppvaktningen. Man klädde sig i vanlig helgdagsdräkt på födelsedagar och namnsdagar, när man gick till hemmen tidigt på morgonen för att uppvakta festföremålet.

Man brukade sjunga vid dessa tillfällen, men ej någon särskild sång. Man brukade även hålla lyckönskningstal till festföremålet.

-----+ooOoo+-----

ACC. N:R M. 9235:4

STJÄRNOR OCH STJÄRNBILDER.
=====

HC. 15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

VI. Väderleks- och årsmärken.

A. Väderleksmärken.

Sättet, att förutsäga väderleken med hjälp av vintergatan, kallades spå väder på vintergatan. På senhösten skulle man se på vintergatan hurudan vintern skulle bli. Om vintergatan var ljus, betydde detta jämn och sträng vinter med mycket snö. Var den fläckig, blev vintern ojämn, med köld och tö omväxlande. Om det var djupa mörka fläckar, betydde det blidväder.

När stjärnorna tindra, blinka eller gnistra, blir det kallt vinterväder. Och när stjärnorna äro ludna, blir det blidväder eller nederbörd.

-----0000000000000000-----

ACC. NR M. 9235: 5.

J U L G R A N E N.

=====

H.C. 17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3. På 1880-talet började man använda julgran här i trakten.
4. Julgranen skulle vara särskilt välväxt, yvig och ha fina barr.
Man skulle hugga granen när som helst, några dagar före jul. Man skulle sätta in den julafton.
5. Man satte fot av trä på granen. Träfoten hade formen av ett kors och var omålad.
6. Granen var klädd med ljus, papperskonfekt, pappersgirlander, äpplen, flaggor och glitter.
7. Man hade en särskild julstjärna i toppen på granen.
8. Man band fast ljusen med tråd på grenarna.
9. Man köpte julgransprydnaderna och förvarade dem år från år i en särskild låda och på särskild plats. Äpplena åt man upp för varje
10. gång, ty dem skördade man i egen trädgård.
10. Man dansade aldrig kring granen.
11. Man hade ingen julgransplundring.
12. När man tog ut granen brände man upp den.
14. Man satte icke upp julenar vid julen vid dörrarna.

ACC. NR M. 9235:6.

Halmfigurer och utklädning vid skörden och jultiden.

HCS. 3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

=====
Luciadagen firades icke här i äldre tider. Det är en sed som
tillkommit på senare tid. Men den är sällsynt här.

Man satte upp kärvar i träd och buskar invid boningshuset till
fåglarna vid jul. Detta skedde julafton. Till fågelkärvar valde man
neker av havre. Det var sparvar som kommo till kärvarna. Fågelkär-
varnas halm användes efter julen till strö hos djuren i ladugården.

I äldre tider hade man halm på golvet under julen. Det var slag-
tröskad långhalm av råg som användes därtill.

På Knut-dagen, den 13 januari, ansågs julen vara slut. Då ro-
pade man åt varandra:

"Nu är det slut med jul och det goa brödet".

Det goda brödet, som var slut, var limpebröd av rågmjöl. Då
fick man börja äta blandbröd, som var en sammanmalen blandning av
råg, korn och havre.

-----0000000000-----